

VERZEN
VAN
GERAERT VAN SUYLESTEIJN.

I
DE DOOD

Het donker wezen dat zijn armen
Om 't zwak en weerloos schepsel breidt,
Dat van het eigen laatste kermen
Als vreemdeling wordt weggeleid,
Dat van het leven niet kan scheiden
Omdat het zelf nog leven is —
Zoo moet het leven stervend lijden,
Omdat het levend sterven is.

De zwarte macht die ons weerstreven,
Ons sterk weerstreven nauw bemerkt,
Maar even zeer in 't heerlijkst leven
Als in 't ellendigst leven werkt; —
De schim die de achtelooze dagen
Immer onzichtbaar-stil beglijdt,
Of dag na dag ons komt belagen.
Of plotseling ons leven splijt...

In sommige doorwaakte nachten
Voelde ik zijn adem langs mij heen,
Ging in den nood van mijn gedachten
Mijn arme ziel tot Jezus heen — —
Mijn God, Gij kondt den dood wel dwingen
Gansch in de keten Uwer ban,
Geef mij dan, boven alle dingen
O Jezus, dat ik sterven kan!

II
DANK

Daar is geen mensch, die zóó zijn God behoeft
Als ik, in deze worstelende dagen, —
Daar is geen mensch, die zóó zijn God bedroeft
En altijd meer van Zijn geduld blijft vragen.

En nog schenkt Gij, in al Uw welbehagen
Mij eindeloos Uw zegeningen, Heer,
En wordt niet moe, mijn euveldaan te dragen,
En houdt niet op, mijn angsten weg te vagen,
En elken dag straalt Uw genade weer!



DE VROUW EN DE RIJSTBOUW OP JAVA.

Rijst is voor den Javaan het hoofdvoedsel, hij kan ze evenmin ontberen, als wij den aardappel. De rijstverbouw staat dan ook bovenaan; rijst noemt hij het eerste gewas en alle andere heeten tweede gewas.

Rijst, eet de Javaan zoo vaak hij die krijgen kan, 's morgens, 's middags en 's avonds. Het is zijn hoofdvoedsel en van rijst maakt hij zijn lekkernijen.

Men kan op drieërlei wijze rijst verbouwen, doch de meest bekende is de sawah-teelt en daarom zullen wij daarvan iets vertellen.

Het is niet mijn bedoeling, alle bijzonderheden van de rijstcultuur mee te deelen, doch alleen dat wat wij weten moeten, om te begrijpen welke rol de vrouwen en meisjes bij den rijstbouw vervullen.

De rijst wordt eerst gezaaid op kweekbedden, die op een afzonderlijk deel van den akker zijn aangelegd. De akker zelf wordt dan geploegd en geëgd en met de uiterste nauwlettendheid van steenen en onkruid gezuiverd, en dan onder water gezet. Heeft de akker lang genoeg onder water gestaan, dan wordt hij in vakken verdeeld, die door lage dijkjes van elkander gescheiden zijn. Deze dijkjes voorkomen, dat goede grondsoorten door het water worden weggespoeld. Het water wordt door middel van goten in de dijkjes van den eenen akker op den anderen gelaten. De dijkjes worden nauwkeurig nagezien, om insecten te weren en te voorkomen, dat muizen er zich gaan nestelen en straks aan den oogst een onberekbare schade kunnen aanbrengen.

Intusschen is op de kweekbedden het zaad uitgestrooid, doch men begrijpt, dat de Javaan zijn rijst niet durft uitzaaien, voordat er op behoorlijke wijze is geofferd.

De schutsvrouw van den landbouw is Dewi Sri, de echtgenoot van Vischnoe en nu meent de Javaan, dat hare ziel in de rijst aanwezig is. De zorg voor de godsdienstige plechtigheden gedurende den rijstbouw wordt toevertrouwd aan enkele personen, die doekoen sawah heeten.

Vijf-en-dertig of veertig dagen na het uitstrooien van de zaairijst, zijn de zaailingen (bibit) zoo groot, dat zij kunnen worden overgeplant.

Dan komt er werk in overvloed, ook voor de vrouwen en meisjes.

De mannen trekken de planten uit en binden ze

op bossen, terwijl de vrouwen en meisjes ze op een onder water gezeiten akker in den slijkerigen bodem overbrengen.

Op onze plaat ziet men de vrouwen, op bloote voeten door het water wadend, de bibit uitpoten. Dat dit een zwaar werkje is, kan ieder begrijpen. Bijna den geheelen dag moeten zij in een gebogen houding staan.

De rijst wordt niet in rijen geplant, doch men zet de planten kris-krás door elkaar.

Is het uitpoten afgelopen, dan blijven de akkers nog geruimen tijd onder water staan.

Na vier à zes maanden is de plant rijp. Zoodra de aren geel beginnen te worden, wordt de watertoevoer afgesneden. De arbeid is dan nog lang niet afgelopen. Eigenlijk komt nu de grootste zorg nog aan, n.l. het bewaken van den akker tegen de rijstvogeltjes en wilde varkens.

Een voortdurende bewaking is dringend noodig en het zijn weer vrouwen en meisjes, die zeer vaak dit werk moeten verrichten.

Eindelijk breekt de oogsttijd aan.

naar den akker. In een feestelijke stemming wordt de arbeid verricht.

Vóór het werk mag begonnen worden, zoekt de doekoen-sawah twee aren uit, die even hoog en even zwaar zijn. Zij moeten de rijstbruid en den rijstbruidegom voorstellen. Ook zoekt hij nog een viertal dergelijke aren op, die als bruidsmeisjes moeten fungeeren. Deze zes aren worden met borek bestreken, met bloemen versierd en tegen zon beschut, ergens opgesteld.

Vooraf heeft de doekoen-sawah met brandend padi-stroo rondgelopen en den naam van Dewi Sri aangeropen. Daarna wordt het offermaal gehouden en dan begint de oogst. Met een eigenaardig mesje, ami-ami geheeten, snijden de vrouwen de halmen af, een paar decimeter onder de aar. De aren worden op bossen gebonden en op de akkers te drogen gezet. Het stroo blijft ongebruikt op de velden achter.

Is de padi, zoo heeten de rijstaren, goed gedroogd, dan worden ze naar de rijstschuur overgebracht. Dit gaat met groote plechtigheid gepaard. Het



Vrouwen en meisjes bezig met het uitpoten van rijstplantjes

Door den doekoen-sawah wordt nauwkeurig de dag bepaald, waarop de oogst moet aanvangen. De lieden, die bij het uitplanten de behulpzame hand hebben geboden, worden nu uitgenoodigd ook bij het oogsten te helpen. Deze oogsttijd is het hoogtepunt in het leven van den Javaanschen landbouwer.

Onder zang en muziek trekken de oogstlieden

bruidspaar wordt met de bruidsmeisjes het eerst in de schuur gebracht. Hij die dit doen moet, heeft voor deze gelegenheid nieuwe kleeven aangetrokken, zijn hoofddoek is met versche bloemen getooid en zijn bovenlijf is met gele borek ingewreven.

De mannen hebben nu het hunne aan den rijstbouw gedaan, doch voor de meisjes is er nog meer

werk. Zij moeten de rijst stampen, om ze van de bruine bolsters te ontdoen. Dit geschiedt meestal onder een afdak. Het is een werkje voor den avond als andere arbeid verricht is. Dan zingen de Javaansche meisjes tusschen het eentonig gedruisch van den stamper door hunne schoonste liederen en menig jonge Javaan houdt hen daarbij gezelschap.

Over den rijstbouw sprekende zegt Multatuli in zijn „Max Havelaar”:

„Met hart en ziel is de Javaan overgegeven aan het bebouwen zijner rijstvelden, waarin hij dan ook zeer bedreven is. Hij groeit op te midden zijner sawah's, gaga's en tipar's, vergezelt reeds op zeer jeugdigen leeftijd zijn vader naar het veld, waar hij hem behulpzaam is in den arbeid met ploeg en spade, aan dammen en waterleidingen tot het bevochtigen zijner akkers.

Hij telt zijn jaren bij oogsten; hij rekent den tijd naar de kleur zijner te veld staande halmen; hij gevoelt zich thuis onder de makkers, die met hem padi sneden; hij zoekt zijn vrouw onder de meisjes der dessa, die 's avonds onder vroolijk gezang de rijst stampen, om ze te ontdoen van den bolster; het bezit van een paar buffels, die zijn ploeg zullen trekken, is het ideaal, dat hem aanlacht.”

P. DE ZEEUW J. Gzn.

LIEFDE

Zusterke,

Nu ben je achttien en ... groot.

Reeds is het drie jaar geleden dat ik je zag.

Weet je wel, hoe mooi je toen was.

Ik mag dat nou wel zeggen, immers, je bent nu groot en verstandig.

Voor dat ik ging, heen naar den vreemde, was je nog zoo'n echt kind, een lieve wildzang.

Als je door de bongerd huppelde, het hoofd omhoog en de zonnestrallen jou kusten, de wind speelde met je blonde vlechten, dan immers zag ik zoo graag naar je, dan wenschte ik, dat je altoos een kind zou zijn.

Maar toen ik op een middag terwijl we samen onder de kleine appelboom zaten, waar de bloesems de lucht zwaar met heur zoete geur doortrokken en het voorjaarszonlicht de jonge groene bladeren doorstraalde, je zei, dat ik gaan zou, alleen, ver weg, toen werd je zoo stil.

Opeens, je was geen kind meer.

Bleek werd jouw anders reeds zoo blank gezicht, en je heldere blauwe oogen verduisterden, toen je

mij vroeg, niet als een kind, dat niet begrijpt, maar als een vrouw die het leed voelt naderen, en je mij door de betraande wimpers aanstaarde en fluisterde: „Waarom Harro?”

Die tranen, zusterke, die toen aan jouw wimpers in het kleurenlicht der late middagzon als kleine parelen trilden, ik heb ze nooit vergeten.

En weet je, de laatste avond dat ik thuis was, als we zamen de laan door wandelden, waar het zilverlicht der maan, tusschen het loover door, zoo vreemd over den weg fantaseerde, jij met zachte tred naast me liep en niets zeide, dan dat eene bij de ingang van ons erf: „Broer als je weg bent, zal ik voor je bidden en ... nietwaar je zult aan me denken?”

O, dear, hoe graag zou ik je toen gezegd hebben, ik blijf bij je, bij jou, bij vader en op Walda-state.

Maar ik mocht niet, zusje, gaan moest ik, zwerfen in den vreemde, ver van allen ... En nu, Hilda, nu na drie jaren, nu je groot bent?

Je schreef me in jouw laatste brief, van je vroolijke vriendin, van je fiets en auto-tochten, van de zeilwedstrijden, van de nieuwe buurmanszoon en van zulke vele mooie dingen, dat ik denk dat mijn zus het leven wel geniet.

En Hilda ... bid je nog voor me?

Och, ik weet wel, je vergeet me niet, de dag waarop de „postman” jouw brief brengt is altijd een feestdag voor me, maar toch ik geloof dat, zus, je laatste brief wat haastig, wat gejaagd was ...

Of is het verbeelding van je ver weg zijnde, maar scherp lezende oudere broer?

Of gaan misschien je gedachten, je blikken naar buurmans hoftede, waar, zooals je schreef „that fine sportman” woonde? Immers in je voorlaatste brief vroeg je mij, je eens iets te vertellen van dat teere, dat wat men in het lenteleven niet durft noemen, wat liefde heet.

En zus, ik bewonder je toch, dat je mij niet herinnert aan mijn eigen groote liefde, die ik eens tegenover Galama's oudste dochter voelde en welke ze eenmaal beantwoordde.

Hoewel je zwijgt, ben ik toch zeker, dat je het weet, Hilda, en de wonde toen geslagen is nu na drie jaren reeds gedicht, al heeft ze haar litteeken achtergelaten.

Daarom zuster, wil ik je wel iets zeggen over — liefde.

Maar eerst moet ik weten, Hilda, of daarbinnen in je reeds, dat wondere, dat vreemde, dat onbevredigende — het verlangen — is binnengeslopen.

Dat maakt, dat je behoefte hebt aan een vriende-